

права ім. князя Володимира Великого МАУП. С. 364. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13391/57.pdf>

6. Іванов. В. (2017. липень – грудень). Інформаційне суспільство. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики. (24). С. 42-43. https://www.academia.edu/34925225/_PR_захист_бізнесу_під_час_рейдерського_захоплення_загальні_положення_та_алгоритми_рішень

*Семененко Крістіна Анатоліївна,
студентка 2-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Зятіна Д. В.*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна принесла за собою багато викликів для звичного життя людей і спричинила ряд змін до законодавства, в тому числі і у сфері господарської діяльності. За перший місяць воєнних дій показники експорту та імпорту в Україні різко скоротилися[1], що призвело до погіршення економічного стану та інфляції в нашій країні.

Держава намагається робити все можливе для підтримки вітчизняних суб'єктів господарювання, які і так вже постраждали через постпандемічну нестабільність, тому з'являється низка нових нормативно-правових актів, що допомагають вести бізнес у надскладних умовах і зберігати конкурентно-спроможність нашої держави на світовому ринку. Було запроваджено нові правові норми у сфері валютного, митного і податкового регулювання.

Першою проблемою, із якою зіткнулись суб'єкти господарювання – як виконувати зобов'язання за ЗЕД-контрактами перед резидентами РФ та РБ після початку війни? Насамперед слід згадати Постанову НБУ № 18, згідно якої зупинені видаткові операції за рахунками резидентів РФ і Республіки Білорусь та заборонено здійснювати будь-які валютні операції із суб'єктами, що мають місцезнаходження у цих країнах [2]. Таким чином, вітчизняні суб'єкти господарювання

звільняються від відповідальності за порушення строків розрахунків за контрактами із резидентами цих країн. Постановою № 18 також скорочено граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів (180 календарних днів), що застосовується до операцій, які здійснюються з 05.04.2022 року.

Також варто зазначити, що постановою КМУ від 27.09.2022 № 1076 вводиться заборона на експорт українських товарів до РФ[3]. Цей нормативний акт є одним із елементів санкційного тиску на країну-агресора, і хоча де-факто з початку війни зовнішньоекономічна діяльність з РФ припинилася, необхідно було закріпити це на правовому рівні. Ембарго на експорт допомогло українським компаніям, які мали контрактні зобов'язання перед суб'єктами РФ, встановити юридичну чіткість у питанні невиконання зобов'язань та сконцентруватися на інших ринках.

Другою проблемою стала висока ставка податків на імпортовані товари, а також зростаюча потреба населення у транспортних засобах. Оскільки через війну суттєво зросли ціни на всі товари та послуги, а купівельна спроможність в даний час є дуже низькою, ВРУ прийняла Закон 2142-IX, яким передбачила пільгові умови для імпорту товарів на територію України. Відповідно до вищезгаданого закону в період із 06 квітня по 01 липня 2022 року звільнялися від оподаткування ввезеним митом: товари, що ввозяться на митну територію України підприємствами для вільного обігу, а також транспортні засоби, які ввозяться громадянами. Позитивним зрушенням було те, що митне оформлення стало займати не більше години та деякі заходи контролю не проводились, що допомогло пришвидшити обіг товарів та доставку їх до кінцевого споживача в найкоротші терміни. Однак, з 01 липня 2022 року пільгові умови розмитнення імпортованих товарів і зокрема транспорту були скасовані через суттєві втрати, які зазнав бюджет у зв'язку з такими змінами (для прикладу – лише від нульової ставки на розмитнення автомобілів до бюджету не надійшло близько 13 млрд грн). Незважаючи на це, є і позитивні моменти – законодавством закріплено звільнення від зборів до Пенсійного фонду України на легкові автомобілі, оснащені електродвигунами, а також Уряд схвалив і передав на розгляд до ВРУ законопроект про розмитнення авто через додаток «Дія». За словами Прем'єр-міністра Деніса Шмигала, така новела фактично не має аналогів у світі і дозволить зробити розмитнення авто максимально комфортним – процес за-

йматиме максимум 5 хвилин, розрахунок платежу буде відбуватися автоматично і лише з урахуванням характеристик транспортного засобу (що стане своєрідною антикорупційною реформою), а сплатити кошти можна прямо в застосунку.

Також суттєвою проблемою при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності було отримання міжнародних дозволів на в'їзд, транзит та перевезення вантажів на територію країн Європейського Союзу. Окрім тривалості за часом такої процедури, перешкодою для вітчизняних суб'єктів господарювання був ще ліміт таких дозволів, які кожна країна видавала на рік, що значно гальмувало доступ української продукції до європейських ринків. Проте 29 червня 2022 року відбулися позитивні зміни, адже Україна та Європейський Союз підписали Угоду про вантажні перевезення автомобільним транспортом[4]. Відповідно до Угоди, відбулося спрощення бюрократичних процедур та скасовано обов'язок на отримання міжнародних дозволів на перевезення товарів (терміном на один рік з можливістю пролонгації). «Транспортний безвіз» надає можливість перетинати кордон з країнами ЄС без додаткових обмежень по кількості в'їздів та строку перебування, що суттєво полегшить доступ українських товарів до ЄС.

Не оминувло змін і ліцензування зовнішньоекономічної діяльності. Якщо раніше для заняття ЗЕД діяльністю потрібна була ліцензія, то зараз отримання дозвільних документів відповідно до постанови КМУ від 18 березня 2022 № 314 не вимагається (за виключенням певних видів товарів) – за спрощеною процедурою суб'єкт господарювання подає декларацію до Міністерства економіки України як в електронній (через додаток Дія), так і паперовій формі незалежно від місця перебування або реєстрації [5].

Також на території України відповідно до процесу євроінтеграції з 01 жовтня 2022 року почав діяти «митний безвіз». Україна приєдналася до міжнародної системи обміну митною інформацією (NCTS), що створює можливість переміщувати вантажі з ЄС до України (і навпаки) без додаткових переоформлень транзитних документів у межах Європейських країн. Завдяки спрощеній процедурі митне оформлення товарів займатиме від 5 до 15 хвилин, що значно пришвидшить міжнародну логістику, а імпортери зможуть заощаджувати кошти, адже тепер не потрібно кожного разу гарантувати вантаж.

Очікується, що в січні 2023 року набуде чинності закон «Про митний тариф України» що допоможе стандартизувати зовнішньо-тор-

гівельну документацію, а також буде ратифікована Угода про вільну торгівлю з Туреччиною.

Отже, ми можемо зробити висновок, що війна спричинила багато проблем у сфері здійснення зовнішньоекономічної діяльності, проте існують дієві правові механізми виходу із кризових ситуацій, а законодавство постійно оновлюється, щоб врегулювати актуальні для сьогодення проблеми. Характерною рисою останніх змін до законодавства стала цифровізація і спрощення процедур митного оформлення, що допомагає подолати корупцію та створити максимально сприятливі умови для суб'єктів господарської діяльності. Позитивним зрушенням стало прискорення євроінтеграційних процесів, що призвело до полегшення доступ українських товарів до ринків ЄС і допомагає підтримати вітчизняну економіку у надскладні часи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зовнішня торгівля України товарами у I кварталі 2022 року: експрес-випуск / Державна служба статистики України, 2022. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2022/05/3_4.pdf
2. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління НБУ № 18 від 24.02.2022. Офіційний вісник України. 2022. № 19. С. 317. Ст. 1042.
3. Про заборону вивезення товарів з України на митну територію Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України № 1076 від 27.09.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zaboronu-vyvezennia-tovariv-z-u-a1076>
4. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29.06.2022. Офіційний вісник України. 2022 № 76. С.11. Ст. 4566
5. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : Постанова КМУ № 314 від 18.03.2022. Офіційний вісник України. 2022. № 26. С. 24. Ст. 1399.